

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-3 ta' Gunju, 2005

Citazzjoni Numru. 2374/2000/1

E. Grech Cristal Bath Limited

Versus

**Dr Beppe Fenech Adami u P.L. Hilda Ellul Mercer li
b'dikriet tat-30 ta' Novembru 2000 ġew nominati
kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw lis-soċjetà
estera *Isea s.p.a.*; u b'dikriet tas-7 ta' Mejju 2001 Dr
Norval Desira inġatar flok Dr Beppe Fenech Adami
bħala kuratur**

Din hija kawża b'rikonvenzjoni dwar *water heaters* illi x-xerrej irid illi jintraddlu lura dak li ħallas għalihom għax qiegħed igħid illi kienu difettużi u illi l-bejjigħ irid jithallas il-bqija tal-prezz tagħhom.

Iċ-ċitazzjoni tgħid illi f'dawn l-aħħar snin is-soċjetà konvenuta kienet tbigħ lill-attrici *water heaters* illi l-attrici kienet imbagħad tbigħ lill-klijenti tagħha taħt garanzija għal żmien ta' sentejn jew sitt snin.

Ħafna minn dawn il-*water heaters* kienu difettużi u, minħabba l-garanzija mogħtija ma' kull bejgħ, is-soċjetà attriċi kellha tieġu lura l-*water heaters* difettużi u jew trodd il-prezz imħallas lilha jew tibdilhom b'oħrajn li kienet tixtri bi prezz ogħla, għax il-konvenuta naqset mid-dmir tagħha li tibgħat *water heaters* biex jagħmlu tajjeb għall-garanziji. Is-soċjetà attriċi daret fuq dik konvenuta biex troddilha l-prezz li hi ħallset lill-konvenuta, u wkoll l-ispejjeż u d-danni relattivi, u, wara korrispondenza u laqgħat bejn il-partijiet, sar ftehim illi l-konvenuta tagħmel tajjeb għall-pretensjonijiet ta' l-attriċi u sar ftehim ukoll dwar kif kellu jsir il-ħlas.

Sallum iżda lill-attriċi għadhom isirulha lmenti taħt il-garanziji, u għalhekk l-attriċi qiegħda tkun imġiegħla tieġu lura l-*water heaters* difettużi u trodd il-prezz; sat-18 ta' Settembru 2000 l-ammont tela' għal tmien miljuni, ħames mija u disgħa u erbgħin elf, sitt mija u erbgħa u għoxrin lira taljana (LIT 8,549,624). Għalkemm l-attriċi sejħtilha kemm-il darba biex tħallas dan l-ammont, il-konvenuta baqgħet ma ħallsitx u għalhekk l-attriċi fetħet din il-kawża u qiegħda titlob illi l-qorti, wara li tgħid illi s-soċjetà konvenuta għandha tħallas lis-soċjetà attriċi dak li l-attriċi raddet lill-klijenti tagħha għal kull *water heater* difettuż, tikkundanna lill-konvenuta tħallasha daqskemm dakinhar tas-sentenza jkunu jiswew fi flus maltin tmien miljuni, ħames mija u disgħa u erbgħin elf, sitt mija u erbgħa u għoxrin lira taljana (LIT 8,549,624), flimkien ma' l-imgħax minn dakinhar tan-notifika taċ-ċitazzjoni sa meta jsir il-ħlas, u l-ispejjeż.

Il-kuraturi li nħatru biex jidhru għas-soċjetà konvenuta ressqu l-eċċezzjoni illi huma ma jafux il-fatti tal-każ, u għalhekk iressqu l-eċċezzjonijiet tagħhom aktar 'il quddiem. Wara, is-soċjetà konvenuta ressqet dawn l-eċċezzjonijiet:

1. is-soċjetà attriċi trid tagħmel il-prova kemm tad-difett fil-*water heaters* kif ukoll illi d-difett huwa milqut bil-garanzija li tat il-konvenuta meta bigħet il-*water heaters*;
2. taħt l-art. 1427 tal-Kodiċi Ċivili, ix-xerrej jista' jew irodd il-ħaġa mibjugħa u jitlob li jintradd lilu l-prezz, jew iżomm il-ħaġa bi tnaqqis fil-prezz; fil-każ tallum is-soċjetà attriċi qatt ma raddet il-ħwejjeġ mibjugħa, għalkemm sarulha talbiet għalhekk mill-konvenuta;

3. it-talba għall-ħlas ta' l-ispejjeż u d-danni ma tistax tintlaqa' għax il-konvenuta ma kinitx taf bid-difett meta sar il-bejgħ; u

4. f'kull każ, jekk il-qorti tagħti raġun lill-attriċi, għandha ssir tpaċija ma' parti minn somma akbar illi l-attriċi għandha tagħti lill-konvenuta, u li hija l-meritu tar-rikonvenzjoni.

Il-konvenuta nqdiet bil-proċeduri mibdija mill-attriċi biex tressaq kontro-talba. Fissret illi għandha tieġu mingħand is-soċjetà attriċi tmien miljuni, tliet mija u tmienja u tmenin elf, seba' mija u għaxar liri taljani (LIT 8,388,710) prezz ta' *water heaters* mibjugħa u konsenjati, iżda l-attriċi, għalkemm imsejġha biex tħallas, baqgħet ma tħallsix. Għalhekk qiegħda titlob illi l-qorti tikkundanna lill-attriċi tħallasha tmien miljuni, tliet mija u tmienja u tmenin elf, seba' mija u għaxar liri taljani (LIT 8,388,710) jew daqskemm dakinhar tas-sentenza jkunu jiswew fi flus maltin, flimkien ma' l-ispejjeż u l-imgħax minn dakinhar tas-sentenza sa meta jsir il-ħlas.

Is-soċjetà attriċi resqet dawn l-eċċezzjonijiet għar-rikonvenzjoni:

1. il-ħwejjeġ mibjugħa kienu ta' kwalità ħażina u ma kinux tal-kwalità miftiehma, tant illi l-klijenti tagħha tawhomlha lura u kellha jew tibdilhomlhom jew troddilhom il-prezz; u

2. is-soċjetà konvenuta kienet intrabtet li tagħmel tajjeb għall-ilmenti li kienu qegħdin isiru lill-attriċi; għalhekk, kull ammont li jista' jkollu jingħata lill-konvenuta għandu jkun paċjut ma' dak li qiegħda titlob is-soċjetà attriċi fiċ-ċitazzjoni.

Il-fatti li wasslu għal din il-kawża għaw hekk:

Is-soċjetà attriċi kienet xtrat kwantità ta' *water heaters* mingħand il-konvenuta biex l-attriċi mbagħad tbigħhom lill-klijenti tagħha. Gara illi ħafna mill-klijenti ta' l-attriċi li xtraw dawn il-*water heaters* bdew joħduhom lura għax sabu hom difettużi, u kienu jippretendu, taħt il-garanzija, jew illi jintraddulhom il-flus jew illi jingħataw *water heater* ieħor flok dak difettuż.

B'ittra tal-25 ta' Novembru 1997¹, is-soċjetà konvenuta ntrabtet "*to change all the faulty boilers*", iżda, billi kienet

¹ Fol. 48.

waqgħet lura fl-ordnijiet, ma bagħtitx konsenja oħra ta' *water heaters* biex l-attriċi tkun tista' tagħtihom lill-klijenti tagħha flok il-*water heaters* difettużi.

Billi l-kwistjoni baqgħet pendent, ġew Malta xi dirigenti tal-konvenuta u ftiehmu illi l-konvenuta trodd lill-attriċi għaxar miljuni, tliet mija u tmenin elf lira taljani (LIT 10,380,000), b'dan illi l-ħlas kellu jsir billi l-attriċi tnaqqas kull darba parti minn tlieta ($\frac{1}{3}$) minn din is-somma mill-ħlas għall-ewwel tliet ordnijiet li kellha tagħmel lill-konvenuta. Dan il-ftehim tixhdu l-ittra tal-konvenuta tas-27 ta' Mejju 1998², li tgħid ukoll illi l-ftehim kien dwar pendenzi sal-31 ta' Jannar 1998, u illi "*if you have any other claims after this date, this is not included in the agreement*".

Il-konvenuta baqgħtet konsenja oħra ta' *water heaters* illi mill-prezz tagħha ta' wieħed u tletin miljun, tliet mija u wieħed u erbgħin elf u seba' mitt lira taljani (LIT 31,341.700) tnaqqset is-somma ta' erba' miljuni, mitejn u disgħa u tmenin elf, mija u għoxrin lira taljani (LIT 4,289,120)³.

Ġara iżda illi lill-attriċi baqgħu jsirulha lmenti mill-klijenti tagħha wkoll wara Jannar ta' l-1998, u lil dawn il-klijenti wkoll kellha jew troddilhom il-prezz li ħallsu jew tibdilhom il-*water heater*. Is-soċjetà attriċi għalhekk żammet ukoll il-bqija tal-ħlas tal-prezz tal-konsenja, *i.e.* żammet ukoll id-differenza bejn il-prezz tal-konsenja u l-erba' miljuni, mitejn u disgħa u tmenin elf, mija u għoxrin lira taljani (LIT 4,289,120) mnaqqsa skond il-ftehim. Eventwalment, dik il-bqija ttieklet kollha biex tagħmel tajjeb għal dak li l-attriċi kellha trodd lill-klijenti tagħha, u anzi fadlilha tiegħu daqskemm qiegħda titlob fiċ-ċitazzjoni.

Il-konvenuta, billi ma tħallsitx għall-ewwel konsenja, ma bagħtitx iż-żewġ konsenji ta' wara li minnhom kellu jitnaqqas l-ammont miftiehem sal-31 ta' Jannar 1998. Issa qiegħda tippretendi l-ħlas ta' tmien miljuni, tliet mija u tmienja u tmenin elf, seba' mija u għaxar liri taljani (LIT 8,388,710), li waslet għalih hekk wara li naqqset kemm dak li kellu jitnaqqas mill-prezz taż-żewġ konsenji li baqgħu ma sarux, kif ukoll dak li l-attriċi kellha trodd lill-

² Fol. 46.

³ Fol. 55.

klijenti tagħha bejn Frar ta' l-1998 u Frar ta' l-1999⁴. Għalkemm qiegħda titlob dan il-ħlas, fl-ittra tagħha tad-9 ta' Marzu 1999 intrabtet illi "*we will continue to honour all pending claims, as we have always done*"⁵.

Dan kollu juri illi s-soċjetà konvenuta, ukoll wara illi tekniku tagħha kien ra l-*water heaters* li l-klijenti ta' l-attriċi kienu qegħdin jagħtuhomlha lura, aċċettat il-fatt illi l-*water heaters* minnha konsenjati kienu difettużi u illi kellha tagħmel tajjeb għal dan in-nuqqas billi tħallas lill-attriċi dak li din tilfet meta lill-klijenti jew radditilhom il-prezz jew bidlitilhom il-*water heater*. Għal din ir-raġuni, la hemm ħtieġa ta' aktar provi dwar id-difetti, kif qiegħda titlob l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenuta, u lanqas tqum il-kwistjoni taħt l-art. 1427 tal-Kodiċi Ċivili, imsemmi fit-tieni eċċezzjoni, jew il-kwistjoni jekk il-konvenuta għandhiex biss trodd il-prezz li tħallset hi mingħand l-attriċi jew tħallasx dak kollu li ħarġet l-attriċi, għax il-ftehim, kif jidher ċar mill-korrispondenza, kien illi l-konvenuta tagħmel tajjeb għat-telf kollu li garrbet l-attriċi.

Fadal biss, għalhekk, il-kwistjoni ta' x'kellha toħroġ l-attriċi wara Frar ta' l-1999 u jekk jifdalx li parti tħallas lill-oħra wara li ssir it-tpaċija mat-tmien miljuni, tliet mija u tmienja u tmenin elf, seba' mija u għaxar liri taljani (LIT 8,388,710) li fadal fuq l-añħar konsenja li saret.

Is-soċjetà attriċi wriet⁶ illi wara Frar ta' l-1999, biex trodd il-prezz ta' *water heaters* difettużi jew biex tibdilhom, ħarġet tliet elef, seba' mija u tlieta u tletin lira u dsatax-il ċenteżmu (Lm3,733.19). Dan jiġi iżjed mit-tmien miljuni, ħames mija u disgħa u erbgħin elf, sitt mija u erbgħa u għoxrin lira taljani (LIT 8,549,624)⁷ li qiegħda titlob fiċ-ċitazzjoni; ir-raġuni hija illi, waqt illi t-talba fiċ-ċitazzjoni hija għal dak li ħarġet l-attriċi sat-18 ta' Settembru 2000, fis-somma ta' tliet elef, seba' mija u tlieta u tletin lira u dsatax-il ċenteżmu (Lm3,733.19) hemm ukoll dak li ħarġet sal-1 ta' Marzu 2002. Sat-18 ta' Settembru 2000 kienet ħarġet elfejn, sitt mija u tnejn u tmenin lira u disgħa u għoxrin ċenteżmu (Lm2,682.29). Dan xorta huwa aktar minn daqskemm

⁴ Fol. 342.

⁵ Fol. 344.

⁶ Foll. 398 et seqq.

⁷ LIT 8,549,624 = € 4,415.51 = Lm 1,895.58

qiegħda titlob l-attriċi fiċ-ċitazzjoni u, billi ma tistax tagħti *ultra petita*, il-qorti tgħid illi l-konvenuta għandha tagħti lill-attriċi tmien miljuni, ħames mija u disgħa u erbgħin elf, sitt mija u erbgħa u għoxrin lira taljana (LIT 8,549,624). Minn dawn iridu jitnaqqsu tmien miljuni, tliet mija u tmienja u tmenin elf, seba' mija u għaxar liri taljani (LIT 8,388,710) li l-attriċi għandha tagħti lill-konvenuta, u jifdal bilanċ dovut lill-attriċi ta' mija u sittin elf, disa' mija u erbatax-il lira taljani (LIT 160,914), li jiġu ħamsa u tletin lira u tmienja u sittin ċenteżmu (Lm35.68)⁸.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqta' l-kawża u tiddisponi kemm mit-talbiet ta' l-attriċi u kif ukoll mill-kontro-talbiet tal-konvenuta billi tikkundanna lill-konvenuta tħallas lill-attriċi ħamsa u tletin lira u tmienja u sittin ċenteżmu (Lm35.68) flimkien ma' l-imgħaxijiet mitluba fiċ-ċitazzjoni. Billi l-attriċi għamlet sew li ma ħallsitx ladarba kellha tiegħu mingħand il-konvenuta, l-ispejjeż kemm tal-kawża ewlenija kif ukoll tar-rikonvenzjoni tħallashom il-konvenuta.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

⁸ LIT 160,914 = € 83.11 = Lm35.68